

Deixar fer

«De tant en tant, el seny català acluca l'ull i deixa fer», Pilar Parcerisas ha posat l'exposició «Il·luminacions. Catalunya visionària» sota l'advocació d'aquesta frase de Nicolau M. Rubió i Tudurí. Sense voler arribar a la simplificació de creure que la cultura catalana es desplega en funció d'aquesta particular dialèctica entre l'ordre del seny i la seva suspensió momentània, és evident que, en un país amb una tendència innata a l'autocontrol, l'inventari dels moments en què s'han afluixat les regnes és rellevant. Rescatar aquests períodes contribueix a la sempre noble causa d'ampliar les fronteres del possible. I a deixar constància de la riquesa d'una certa geografia de la sensibilitat.

Aquesta idea de fer l'altra llista de la cultura catalana és el que, des del primer moment, em va semblar temptador de la proposta de Pilar Parcerisas. Es tractava de proposar una revisió d'aquells creadors –en el sentit ampli de la paraula: les arts i el coneixement– que es van deixar dur pels impulsos de la utopia, del misticisme, de la rauxa, del radicalisme, de l'anarquia, de la raó que s'enfila per sobre dels arbres de les idees rebudes que sovint impedeixen de veure el bosc. És a dir, totes aquelles experiències que són cridades a l'ordre quan el seny es desperta de la seva absència mental transitòria i una certa naturalitat torna a imperar en aquesta terra. Unes experiències que sovint han passat a segon pla quan la normalitat ha estat massa temps desperta.

Amb el títol d'arrel benjaminiana «Il·luminacions», Pilar Parcerisas ens dóna a entendre ja algunes qüestions bàsiques: que sobre aquestes figures singulars és possible traçar una història d'implicacions i de relacions que va més enllà de l'àmbit estrictament català. I que, al mateix temps, cada una d'aquestes figures descriu un imaginari molt propi, en què difícilment es pot parlar en termes escolàstics i continuistes.

Mentre els noucentistes codificaven, els «il·luminats» trencaven codis. Què és l'art si no un exercici permanent de destrucció i creació de codis lingüístics i de pautes que ens permet fer més penetrant la mirada sobre les coses, sobre el món i sobre nosaltres mateixos? D'una manera de vegades contradictòria, els «il·luminats» van deixant de costat els tòpics i obren portes a les noves formes de modernitat. Per això també la seva rauxa provincial, com diríem en termes pascalians, té un efecte d'expansió cosmopolita. Crea lligams amb altres cultures i també entre generacions, sovint prou llunyanes. I genera codis que formen part de la història universal de la creació, perquè si algú és capaç de crear del no-res aquest és l'artista. Finalment, de cultura només n'hi ha una i és patrimoni de tota la humanitat.

L'empremta de Lull ressona encara en una exposició que Pilar Parcerisas ha entès com un poema tridimensional. Un poema traçat amb un material de luxe: les millors obres de la rauxa catalana. Perquè la Pilar, impregnada de l'esperit dels indomables, ha volgut que

Pròlegs de Josep Ramoneda als catàlegs del CCCB

l'exposició també fos un exercici de creació. No fos cas que els nostres «il·luminats» se sentissin segrestats per l'ordre. Del seny, evidentment.